

بحر کا نام:
بحر کامل مثنیٰ سالم

ارکان:

مُتَّفَاعِلُنْ مُتَّفَاعِلُنْ مُتَّفَاعِلُنْ مُتَّفَاعِلُنْ

مُتَّفَاعِلُنْ	مُتَّفَاعِلُنْ	مُتَّفَاعِلُنْ	مُتَّفَاعِلُنْ
---+++	---+++	---+++	---+++

ردیف:

نہیں

قافیہ/قوانی:

کہاں، جہاں، بتاں، گراں

زباں، ہاں، نہاں، بیاں

غزل

خواجہ میر درد

1721 - 1785

مجھے در سے اپنے تو ٹالے ہے یہ بتا مجھے تو کہاں نہیں
کوئی اور بھی ہے ترے سوا تو اگر نہیں تو جہاں نہیں

پڑی جس طرف کو نگاہ یاں نظر آ گیا ہے خدا ہی واں
یہ ہیں گو کہ آنکھوں کی پتلیاں مرے دل میں جائے بتاں نہیں

مرے دل کے شیشے کو بے وفا تو نے ٹکڑے ٹکڑے ہی کر دیا
مرے پاس تو وہی ایک تھا یاں دکان شیشہ گراں نہیں

مجھے رات ساری ہی تیرے ہاں کٹے کیوں کے روتے نہ شمع ساں
کہ ہو سکے ہے کچھ اب بیاں نہ یہ بات ہے کہ زباں نہیں

کوئی سمجھے کیوں کے یہ مدعا کہ پہیلی سا ہے یہ ماجرا
کہا میں تجھے نہیں چاہ کیا لگا کہنے مجھ سے کہ ہاں نہیں

نہ ملا ہمیں کوئی نکتہ داں یہ بپت سنا دیں بھلا کہاں
نہ ہوا سبھوں پہ وہی عیاں جو کسو سے یاں تو نہاں نہیں

تجھے درد کیوں کہ سناؤں میں نہ خدا کسی کو دکھائے یہ
جو کچھ اپنے جی پہ گزرتی ہے کہوں کیا کہ اس کا بیاں نہیں

Obaid Azam Azmi

www.azmi.in

10/11/2018

गज़ल

ख़्वाजा मीर 'दर्द'

1721 - 1785

मुझे दर से अपने तू टाले है ये बता मुझे तू कहाँ नहीं
कोई और भी है तिरे सिवा तू अगर नहीं तू जहाँ नहीं

पड़ी जिस तरफ़ को निगाह याँ नज़र आ गया है खुदा ही बाँ
ये हैं गो कि आँखों की पुतलियाँ मिरे दिल में जाए बुताँ नहीं

मिरे दिल के शीशे को बेवफ़ा तू ने टुकड़े टुकड़े ही कर दिया
मिरे पास तो वही एक था याँ दुकान-ए-शीशा-गराँ नहीं

मुझे रात सारी ही तेरे हाँ कटे क्यूँ के रोते न शम्अ' साँ
कि हो सके है कुछ अब बयाँ न ये बात है कि ज़बाँ नहीं

कोई समझे क्यूँ के ये मुद्आ' कि पहेली सा है ये माजरा
कहा मैं तुझे नहीं चाह क्या लगा कहने मुझ से कि हाँ नहीं

न मिला हमें कोई नुक्ता-दाँ ये बिपत सुना दें भला कहाँ
न हुआ सभों पे वही अयाँ जो कसू से याँ तो निहाँ नहीं

तुझे 'दर्द' क्यूँ कि सुनाऊँ मैं न खुदा कि सी को दिखाए ये
जो कुछ अपने जी पे गुज़रती है कहुँ क्या कि उस का बयाँ नहीं

बहर (बह) का नाम :

बहरे कामिल मुसम्मन सालिम

अरकान

(वो शब्द जिस से शेर की तक्ती करते हैं) :

मु'तफ़ाइलुन मु'तफ़ाइलुन मु'तफ़ाइलुन मु'तफ़ाइलुन

मु'तफ़ाइलुन	मु'तफ़ाइलुन	मु'तफ़ाइलुन	मु'तफ़ाइलुन
11212	11212	11212	11212

रदीफ़ :

नहीं

क्राफ़िया / कवाफ़ी :

कहाँ, जहाँ, बुताँ, गराँ,

ज़बाँ, हाँ, निहाँ, बयाँ

- ओबैद आज़म आज़मी

www.azmi.in

10/11/2018